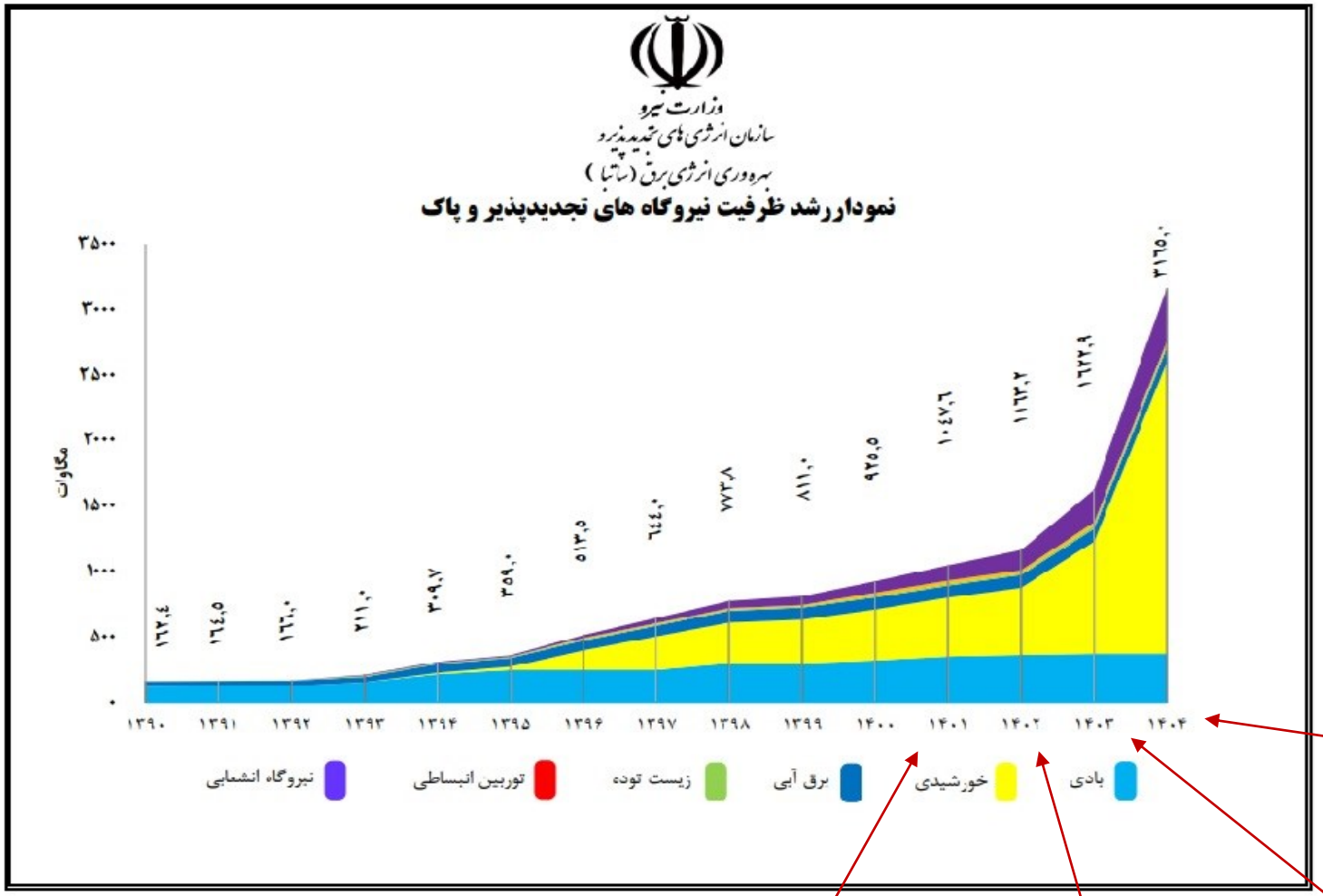
انجمن انرژی‌های تجدیدپذیر ایران

بررسی موانع توسعه پروژه های خصوصی صنعت تجدیدپذیر

دی ۱۴۰۴

وضع موجود
نگاه آماری

نگاه آماری

مصوبات شورای اقتصاد (۷۰۰۰ و ۸۰۰۰ مگاوات)

چاه های کشاورزی و تابلوی برق آزاد

مصوبه مناقصه اول ماده ۱۲ خورشیدی، قوانین مانع زدایی از توسعه صنعت برق و جهش تولید دانش بنیان

مصوبه مناقصه دوم خورشیدی و اول بادی، راه اندازی تابلوی سبز، مصوبه شورای عالی انرژی برای ادارات دولتی

نگاه آماری

وزارت نیرو
سازمان انرژی های تجدیدپذیر و
بهره وری انرژی برق (ساتبا)

آمار ظرفیت نیروگاه های تجدیدپذیر و پاک از ابتدا تاکنون (مگاوات)

سال	بادی	خورشیدی	برقآبی کوچک	زیست توده	بازیافت	توربین	سامانه های	ظرفیت	ظرفیت تجمعی
۱۳۹۰	۱۲۰.٤۱	۰	٤۰.۲٥	۱.۷۲٥	۰	۰	۰	۱٦۲.۳۹	۱٦۲.۳۹
۱۳۹۱	۲.۱٥	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲.۱٥	۱٦٤.٥٤
۱۳۹۲	۱.٥	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱.٥۰	۱٦٦.۰٤
۱۳۹۳	۲۹.۱	۰	۰	۷.۸	۰	۰	۸.۰۹	٤٤.۹۹	۲۱۱.۰۳
۱۳۹٤	٦۱.۹۱	۱۰.٥۳٥	۲٦	۰	۰	۰	۰.۲	۹۸.٦٥	۳۰۹.٦۷
۱۳۹٥	۳۲.٥	۱٤.۲۲۸	۰.٥	۰	۰	۰	۲.۱	٤۹.۳۳	۳٥۹.۰۰
۱۳۹٦	۰	۱۲۳.۰٥۰۲	۹.۷	۰	۰	۹.٦	۱۲.۱٤	۱٥٤.٤۹	٥۱۳.٤۹
۱۳۹۷	۰	۱۰۸.۲٦۹	۳.۸۱٥	۰	۰	۰	۱۸.۳۸	۱۳۰.٤٦	٦٤۳.۹٥
۱۳۹۸	٥۰	٥٥.۲۷۲	۱۰.۳٥۲	۰	۰	۰	۱٤.۲٦	۱۲۹.۸۸	۷۷۳.۸٤
۱۳۹۹	۰.٦٦	۲۱.٥۳۰۱۸	۰.۹۹	۰	۰	۰	۱٤.۰۲	۳۷.۲۰	۸۱۱.۰٤
۱٤۰۰	۲۲.۰۳	٥٥.٤۷۰۳٤٥	۰	۳	۰	۱٦	۱۸	۱۱٤.٥۰	۹۲٥.٥٤
۱٤۰۱	۳۰	٦۰.۷٥٤٦۳٥	۰.٥٦	۰	۰	۰	۳۰.۷٤٦	۱۲۲.۰٦	۱۰٤۷.٦۰
۱٤۰۲	۱۱.٤۲	٦۳.٦٦٤۳۲۸	٤.٥	۰	۰	۰	۳٦.۰٦٦	۱۱٥.٦٥	۱۱٦۳.۲٥
۱٤۰۳	۱۰	۳٤۱.۰٤۷۰٥٥	۳.۳۲	۹.٦	۰	۰	۹٥.٦۷۱	٤٥۹.٦٤	۱٦۲۲.۸۹
۱٤۰٤	۰	۱۳۷۲.۸٥۰۲۱	۱۱.۸	۰	۰	۰	۱٥۷.٤٦۱۲۱	۱٥٤۲.۱۱۱	۳۱٦٥.۰
مجموع	۳۷۱.٦۸	۲۲۲٦.٦۷	۱۱۱.۷۹	۲۲.۱۳	۰.۰۰	۲٥.٦۰	٤۰۷.۱۳	۳۱٦٥.۰	–

بررسی موانع توسعه صنعت تجدیدپذیر در شرایط فعلی

طبقه بندی موانع موجود

فرآیند طولانی تحویل و تخصیص زمین

تامین مالی و توثیق وثایق

ثبت سفارش و تخصیص ارز

تخصیص و تحویل زمین

بخشی از زمین های منابع ملی به افرادی تخصیص یافته که انگیزه یا توان کافی اجرای پروژه را ندارند. این مساله صف طولانی درخواست اتصال به شبکه را نیز ایجاد نموده است. و نیز، به دلیل حجم بالای تقاضای زمین در نقاط دور از مناطق پرمصرف به منظور بهره مندی از معافیت مالیاتی، الگوی تقاضا برای زمین همگن نبوده و نیاز به سرمایه گذاری قابل توجه در زیرساخت انتقال را ایجاد کرده است.

طبق یافته های این تشکل، مشکل اصلی در فرآیند طولانی تحویل زمین، کمبود زمین نمی باشد.

دو مشکل اصلی وجود دارد. مورد اول تخصیص زمین به پروژه هایی است که فاقد پیشرفت کافی هستند.

مشکل دوم، اختصاص معافیت مالیات بر درآمد برای زمین های دور از مناطق پرمصرف برق است که باعث تراکم سرمایه گذاران در این مناطق شده است.

پیشنهادات برای حل مشکل زمین

حرکت به سمت الگوی First ready first served در بحث اتصال به شبکه که باعث می شود افرادی که زمین های منابع ملی را دریافت کرده اما فاقد اراده یا توان پیش بردن پروژه نیروگاهی هستند از صف اتصال به شبکه خارج شده و زمین ها به سرمایه گذار واجد شرایط اختصاص یابد.

اعطای معافیت مالیات بر درآمد ده ساله به تمامی پروژه های تجدیدپذیر صرف نظر از محل احداث آنها که از تجمع تقاضای سرمایه گذاران برای زمین های دور از مناطق شهری می کاهد. این اقدام با توسعه نیروگاه های تجدیدپذیر و جلوگیری از قطعی برق صنایع و در نتیجه رشد بخش صنعت که منجر به گسترش پایه مالیاتی در میان مدت می شود، درآمدهای دولت را افزایش خواهد داد و از سرمایه گذاری سنگین بر روی توسعه خطوط انتقال می کاهد.

معرفی مختصر الگوی First ready first served

در صورت نیاز از ابزارهای مالی به منظور تشویق یا تنبیه پروژه هایی که پیشرفت خوبی دارند/ندارند استفاده می شود.

پروژه در ابتدا درخواست اتصال به شبکه را مطرح می کند.

در gate 1 اطمینان حاصل می شود پروژه زمین مورد نیاز را داراست یا اجاره نموده است.

درgate 1 تاریخ اولیه برای اتصال به شبکه ارائه می شود. این تاریخ قطعی نیست.

پروژه در فواصل سه ماهه ارزیابی می شود و در صورت پاس کردن معیارهای مشخص به gate 2 معرفی می شود.

در gate 2 پروژه تاریخ اتصال قطعی دریافت می نماید. برای این تاریخ نیز شرایط فسق توسط رگولاتور شبکه در نظر گرفته می شود. هدف از این روش اطمینان از پیشبرد پروژه است.

تاریخ و ظرفیت اتصال پروژه ها در gate 2 میتواند تسریع شده یا به تاخیر بیفتد.

اطلاعات پروژه ها به صورت موازی و منظم در سامانه های مربوطه به روز رسانی می شود تا سرمایه گذاران قادر باشند جایگاه خود را در صف اتصال بررسی کنند.

محاسبات مربوط به پیشنهاد اعطای معافیت های مالیاتی

نوع نیروگاه	ظرفیت مورد نظر جهت تامین برق صنعت (MW)	کاهش درآمد مالیاتی ناشی از معافیت (میلیون ریال)	افزایش درآمد مالیاتی بخش صنعت (میلیون ریال)
خورشیدی	۱۰۰۰۰	۱۱,۸۲۶,۰۰۰	۸۸۶,۵۴۸,۸۳
بادی	۵۰۰۰	۱۰,۳۴۷,۷۵۰	۸۸۶,۵۴۸,۸۳
جمع	**۱۵۰۰۰**	**۲۲,۱۷۳,۷۵۰**	**۷۷۱,۰۹۷,۱۶۷**

منفعت خالص برای دولت: ۱۴،۵ همت درآمد مالیاتی سالانه

- افزایش درآمد از محل پایداری برق صنایع و رشد تولید: **۱۶،۷ همت در سال**
- کاهش درآمد دولت به واسطه‌ی معافیت مالیاتی نیروگاه ها: **۲،۲ همت در سال**

تامین مالی

مشکل تامین مالی به دو بخش جذب منابع مالی و تامین وثایق برای بهره مندی از منابع تقسیم می شود.

در بخش تامین منابع مالی با اقدامات ساتبا از ابعاد مشکل کاسته شده است.

در بخش تامین وثایق همچنان مشکل وجود دارد.

شامل دو مصوبه بهره مندی از منابع صندوق توسعه ملی برای ۷۰۰۰ و ۸۰۰۰ مگاوات (قابل استفاده به ویژه برای پروژه های بزرگ)، استفاده از تسهیلات ریالی تبصره (۲) قانون بودجه به عاملیت بانک ملت برای پروژه های ۱ تا ۳ مگاوات و استفاده از منابع صندوق کارآفرینی و امید برای پروژه های کوچک مقیاس

پیشنهادات برای حل مشکل توثیق وثایق

برای پروژه های کوچک، شرایط بهره مندی از ضمانت نامه های صندوق ضمانت صادرات در تفاهم نامه مشترک صندوق، ساتبا و انجمن انرژی های تجدیدپذیر فرصت هایی فراهم شده است.

برای پروژه های بزرگ پیشنهاد مشخص، استفاده از مدل قراردادی بلندمدت off take است. در این مدل قراردادی، صندوق توسعه ملی به عنوان نهاد اصلی تامین کننده منابع مالی، اطمینان دارد که نیروگاه پس از بهره برداری برای یک بازه بلندمدت برق خود را به قیمت مناسب به یک واحد صنعتی که توان مالی بالایی دارد به فروش می رساند و در نتیجه قادر به بازپرداخت منابع است. بنابراین، وثایق خارج از طرح بالایی از سرمایه گذار طلب نمی شود.

ثبت سفارش و تخصیص ارز

در چند سال اخیر به دلیل کمبود منابع ارزی کشور، ثبت سفارش و تخصیص ارز پروژه ها همواره یکی از دلایل اصلی کند شدن اجرا بوده است.

مشکلاتی مانند بهینه سازی ارزی، به تشدید شرایط در گذشته دامن زده است.

به دلیل نبود سهیمه ارزی جداگانه برای وزارت نیرو و پر شدن ظرفیت سقف دفتر برق و الکترونیک وزارت صمت، عمده پروژه ها در ثبت سفارش مشکل دارند.

طولانی بودن فرآیند ثبت سفارش و تخصیص ارز منجر به این شده است که بسیاری از پروژه ها به دلیل نوسانات ارزی از توجیه اقتصادی خارج می شوند.

پیشنهادات برای حل مشکل ثبت سفارش و تخصیص ارز

مسیر بهره مندی پروژه های بزرگ از مصوبات ۷۰۰۰ و ۸۰۰۰ مگاوات ساتبا تسهیل گردد تا پروژه های بیشتری قادر باشند از تجهیزات وارداتی ساتبا بهره مند شوند.

با توجه به سهمیه ارزی جدید تعریف شده برای بخش تجدیدپذیر (۳۰۰ میلیون دلار) فرآیندی طراحی گردد تا پروژه های کوچک (برای مثال با نیاز به ارز کمتر از ۵۰۰ هزار دلار) اولویت بالاتر در نظر گرفته شود.

تاثیرات سیاست تک نرخی شدن ارز وارداتی بر توسعه صنعت تجدیدپذیر

پروژه های مشارکتی با صندوق توسعه ملی ۱

ارائه مجوز های موردی توسط وزارت نیرو به نیروگاه هایی که در گذشته با ارز ارزان ساخته شده اند.

قیمت دهی پایین این نیروگاه ها بر روی تابلوی برق سبز و آزاد

عدم افزایش نرخ تابلوها متناسب با افزایش نرخ ارز

ناتوانی پروژه هایی که در قالب مدل مشارکتی با صندوق توسعه ملی تامین مالی شده اند در بازپرداخت منابع صندوق

پروژه های مشارکتی با صندوق توسعه ملی ۲

در شرایط فعلی از سرمایه گذاران این مدل ها درخواست ۳۰ درصد وثیقه شده است.

برخی از سرمایه گذاران وثایق را با دلار نزدیک به ۸۰ هزار تومان تامین نموده اند.

با افزایش نرخ دلار و عدم افزایش بلافاصله در ارزش ملک، ارزش دلاری وثایق سرمایه گذار جوابگوی ۳۰ درصد مورد انتظار نمی باشد.

برای مثال یک پروژه ۷ مگاواتی که ارزش تجهیزات دریافتی در آن برای هر کیلو وات ۲۳۵ دلار می باشد، با ارزش دلار نزدیک به ۸۰ هزار تومان، نیاز به ۴۹۳ هزار دلار یا ۴۲ میلیارد تومان وثیقه داشته است. در سیستم ارزش گذاری فعلی ارز، این رقم به ۶۲ میلیارد تومان افزایش یافته است.

پیشنهادات

مجوز فروش برق در تابلوهای برق آزاد و سبز **فقط** به نیروگاه های جدیدالاحداث تعلق گیرد.

صندوق، درصد وثایق الزامی سرمایه گذار را به ۱۵ تا ۲۰ درصد کاهش دهد (از آنجا که ارزش ملک با فاصله زمانی از ارزش ارز افزایش خواهد یافت، در زمانیکه نیروگاه به بهره برداری می رسد و نگرانی از نکول بازپرداخت وجود دارد، ارزش آتی ۲۰ درصد وثایق به اندازه ارزش فعلی ۳۰ درصد وثایق و حتی بیشتر برآورد می شود).

پروژه هایی که تسهیلات ریالی دریافت می کنند.

برای هر مگاوات پروژه، ۲۰ میلیارد تومان وام ریالی تخصیص داده شده است.

این میزان وام پیش از اجرای این سیاست به اندازه ۶۵ درصد هزینه تمام شده پروژه بوده است.

در شرایط فعلی این میزان وام به اندازه ۴۵ درصد ارزش پروژه می باشد (برآورد هزینه هر مگاوات نیروگاه در این شرایط ۴۵ میلیارد تومان می باشد).

پروژه ها با این میزان تسهیلات و ظرفیت های قبلی با ریسک عدم بهره برداری و در نتیجه ناتوانی در بازپرداخت تسهیلات مواجه هستند.

پیشنهادات

با توجه به احتمال انصراف برخی پروژه ها، مبلغ باقیمانده به پروژه های باقیمانده به گونه ای تخصیص یابد که مجددا ۶۵ درصد هزینه پروژه از طریق دریافت تسهیلات تامین گردد.

بانک با شکست پروژه به دو زیر پروژه موافقت کند. بخشی از ظرفیت اولیه با تسهیلات دریافتی، ساخته شده و به بهره برداری و درآمدزایی برسد و سپس ظرفیت اضافی پس از یک دوره تنفس وارد فاز احداث شود.

ظرفیت پروژه ها کاهش یابد به طوریکه تسهیلات دریافتی جوابگوی ۶۵ درصد هزینه ساخت آن ظرفیت باشد.

سایر ملاحظات

به دلیل عدم پرداخت مطالبات تجدیدپذیرها در یکسال گذشته، قدرت خرید مطالبات در شرایط فعلی کمتر از نصف زمان ثبت مطالبه است.

ساتبا در اسرع وقت باید نسبت به پرداخت مطالبات نیروگاه ها اقدام نماید.

نرخ قراردادهای ECA بایستی به سرعت اصلاح گردد.

آیین نامه بند (ب) ماده ۴۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت بایستی در اسرع وقت ابلاغ گردد تا جامعه مشترکین مشمول قیمت گذاری تکلیفی سریعا کاهش یافته و امکان دریافت بهای واقعی برق از مشترکین بیشتری وجود داشته باشد.

ملاحظه پایانی

در شرایط فعلی چنانچه آیین نامه ماده (۱۰) قانون مانع زدایی از توسعه صنعت برق در زمینه ارزش گذاری واقعی سوخت اجرا نگردد، نیروگاه های تجدیدپذیر قدرت رقابت خود را به طور کامل با نیروگاه های حرارتی از دست خواهند داد.

از توجه شما سپاسگزاریم

انجمن انرژی های تجدیدپذیر ایران (اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران)